

Enhed

Udsatte Voksne
og Civilsamfund

Sagsbehandler

Karina Grimstad
Svenningsen

Koordineret med

Sagsnr.

2016 - 8170

Doknr.

446347

Dato

23-04-2017

Udkast til kommenteret høringsnotat over forslag til lov om ændring af lov om social service og lov om retssikkerhed og administration op det sociale område (Udvidelse af reglerne om optagelse i særlige botilbud uden samtykke ved væsentlig fare for andre eller særligt truende eller chikanerende adfærd)

Hørte myndigheder og organisationer

Et udkast til lovforslag blev den 22. december 2016 sendt i første høring hos: Advokatrådet, Ankestyrelsen, Bedre Psykiatri, Dansk Erhverv, Dansk Handicapforbund, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykologforening, Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Sociale Netværk, Domstolsstyrelsen, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, HK/kommunal, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen af tidligere og nuværende Psykiatribrugere, LOS – de private sociale tilbud, Lægeforeningen, Psykiatrifonden, Rådet for Socialt Udsatte, Samtlige byretter, SIND, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialt Lederforum, Statsforvaltningen, Vestre Landsret, Østre Landsret

Et revideret udkast til lovforslag blev den 17. februar 2017 sendt i anden høring hos: Advokatrådet, Ankestyrelsen, Bedre Psykiatri, Dansk Erhverv, Dansk Handicapforbund, Dansk Psykiatrisk Selskab, Dansk Psykologforening, Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, Dansk Socialrådgiverforening, Dansk Sygeplejeråd, Danske Advokater, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, Den Danske Dommerforening, Det Sociale Netværk, Domstolsstyrelsen, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Foreningen af Statsforvaltningsjurister, HK/kommunal, Institut for Menneskerettigheder, KL, Kristelig Fagbevægelse, Landsforeningen af tidligere og nuværende Psykiatribrugere, LOS – de private sociale tilbud, Lægeforeningen, Psykiatrifonden, Rådet for Socialt Udsatte, Samtlige byretter, SIND, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Socialt Lederforum, Statsforvaltningen, Vestre Landsret, Østre Landsret

Børne- og Socialministeriet har ved første høring modtaget svar fra: Advokatsamfundet, Ankestyrelsen, Bedre Psykiatri, Dansk Selskab for Psykosocial rehabilitering, Dansk Socialrådgiverforening, Danske Handicaporganisationer, Danske Regioner, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Institut for Menneskerettigheder, KL, LAP, LOS, Psykiatrifonden, Rådet for Socialt Udsatte, SIND, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Statsforvaltningen.

Børne- og Socialministeriet har ved anden høring modtaget svar fra:

Ankestyrelsen, Bedre Psykiatri, Danske Regioner, Dansk Handicapforbund, Dansk Selskab for Psykosocial Rehabilitering, FOA, Foreningen af Socialchefer i Danmark, Institut for Menneskerettigheder, KL, LAP- Landsforeningen af tidligere og nuværende psykiatribrugere, LOS- de private sociale tilbud, Lægeforeningen, Psykiatrifonden, Rådet for Socialt, Udsatte, SIND, Selveje Danmark, Socialpædagogernes Landsforbund, Statsforvaltningen

Endvidere har følgende organisationer svaret ved første høring, men ikke haft bemærkninger:

Vestre Landsret, Østre Landsret, Københavns Byret, Den Danske Dommerforening

Endelig bemærkes det, at alle de organisationerne, som har svaret ved anden høring, har haft bemærkninger.

Høringsnotatet skal læses som et samlet høringsnotat på baggrund af første og anden høring. Nedenfor gennemgås de indkomne høringssvar inddelt i overordnede temaer. Der skelnes mellem høringssvarene fra første og anden høring, således at det tydeligt fremgår i hvilken høring bemærkningerne stammer fra. Hvert tema afsluttes med Børne- og Socialministeriets overvejelser på baggrund af de indkomne høringssvar.

Generelle bemærkninger

Første høring

Hovedparten af høringsparterne udtrykker enighed i intentionerne bag lovforslaget om, at beboere og medarbejdere på landets botilbud skal være trygge og sikre i deres hverdag.

Blandt de afgivne høringssvar kan der dog identificeres en gruppe, der udtrykker bekymring for, om den i lovforslaget foreslåede mulighed for at flytte og optage beboere uden samtykke er det rette redskab til at sikre denne tryghed og sikkerhed - særligt set i lyset af, at der er tale om et betydeligt indgreb i den enkelte borgers selvbestemmelse.

Enkelte høringsparter kommenterer på formålet, som det er angivet i lovforslaget. Rådet for Socialt Udsatte sætter således spørgsmålstejn ved fremhævelsen af, at et af formålene med lovforslaget er at tilgodese retsfølelsen, mens FOA foreslår, at formålsbeskrivelsen udvides med, at formålet også er at flytte personer til tilbud, der i højere grad kan afhjælpe personens udfordringer.

Det bemærkes desuden, at der for en del af høringsparternes vedkommende er sket en sammenblanding mellem nærværende lovforslag og lovforslaget om oprettelsen af specialiserede socialpsykiatriske afdelinger, herunder optagelsen i disse uden samtykke, som ligeledes udløber af den politiske aftale om en handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud. Således har en del høringsparter haft den opfattelse, at nærværende lovforslag handler om optagelse uden samtykke i de nye specialiserede socialpsykiatriske afdelinger, hvilket ses at have haft indflydelse på høringssvarene.

Anden høring

Hovedparten af høringssvarene udtrykker tilfredshed med det reviderede lovforslag, og flere af parterne kvitterer for, at det reviderede lovforslag imødekommer fremsatte bemærkninger ved første høring.

Der kan forsat identificeres en gruppe blandt de afgivne høringssvar, hvor der udtrykkes bekymring for, om den i lovforslaget foreslåede mulighed for at flytte og optage beboere uden samtykke er det rette redskab til at sikre den efterspurgte tryghed og

sikkerhed - særligt set i lyset af, at der er tale om et betydeligt indgreb i den enkelte borgers selvbestemmelse.

Det bemærkes, at der ved anden høring forsat er nogle høringssparter som har haft den opfattelse, at nærværende lovforslag handler om optagelse uden samtykke i de nye specialiserede socialpsykiatriske afdelinger, hvilket ses at have haft indflydelse på høringssvarene.

Børne- og Socialministeriets overvejelser:

På baggrund af en række tragiske sager med drab, overgreb og vold på botilbud blev satspuljepartierne enige om en handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud som en del af Aftale om satspuljen 2017-2020.

Udgangspunktet for lovforslaget er således et politisk ønske om at sikre et behandlingsmiljø på landets botilbud, som er forsvarligt både i forhold til den sociale indsats, der leveres på botilbuddene, og sikkerhedsmæssigt for såvel beboere som personale.

Med lovforslaget er det foreslået, at personer med en betydelig og varigt nedsat psykisk funktionsevne som følge af en sindslidelse, som er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere eller personale, i særlige tilfælde kan optages uden samtykke i botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108.

Lovforslaget har således til formål at forebygge vold, overgreb og trusler på botilbud, og samtidig skal det værne om og sikre retssikkerheden for den pågældende beboer, som indgrebet efter lovforslaget er rettet mod. Det er imidlertid ikke nødvendigvis modsatrettede hensyn. At flytte en beboer, som er til væsentlig fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for øvrige beboere og/eller personale uden samtykke, har til formål dels at sikre, at den pågældende beboer modtager den nødvendige indsats i forhold til at afhjælpe beboerens udfordringer, og dels at sikre et konstruktivt og sikkerhedsmæssigt forsvarligt socialfagligt miljø for den berørte beboer, men også for de øvrige beboere og personalet.

Udgangspunktet for lovforslaget er således, at det hverken gavner den pågældende beboer eller de øvrige beboere, at miljøet bliver påvirket i en sådan grad, at det ikke længere er sikkerhedsmæssigt forsvarligt for hverken personale eller beboere.

Det er i den forbindelse væsentlig at slå fast, at der ikke er tale om strafforanstaltninger, og at der alene kan blive tale om en flytning uden samtykke, hvis det er absolut nødvendigt, og det kan sikres, at den pågældende beboer på det nye botilbud i højere grad kan modtage den nødvendige hjælp.

Lovforslaget har således også til formål at understøtte, at der kan ydes hjælp efter servicelovens formål over for både den konkrete borger og for botilbuddenes øvrige beboere. Og dertil skal lovforslaget sikre, at personalet har gode rammer for at yde den sociale indsats.

På baggrund af høringssvarene tydeliggøres det i bemærkningerne til lovforslaget, at formålet med lovforslaget dels er at forebygge vold, overgreb og trusler på botilbud, dels at sikre den nødvendige støtte til den enkelte beboer, herunder den beboer der flyttes uden samtykke.

Høringssparternes øvrige bemærkninger centrerer sig om følgende konkrete elementer:

1. Målgruppen
2. Specifikke betingelser for flytning
3. Tidligere bolig
4. Afgrænsning af botilbud til §§ 107 og 108

5. Krav til indstillingen til Statsforvaltningen
6. Værgemål
7. Forholdet til Danmarks internationale forpligtelser
8. Klageadgang
9. Evaluering

Ad 1 om målgruppen

En række organisationer (Ankestyrelsen, Socialchefforeningen (FSD), KL, Danske Regioner og Rådet for Socialt Udsatte) satte ved første høring spørgsmålstegn ved afgrænsningen og definitionen af målgruppen samt ved, om denne er tilstrækkeligt præcist angivet.

Danske Handicaporganisationer udtrykker i sit høringssvar tilfredshed med afgrænsningen af målgruppen.

Der er forsat parter ved anden høring, som udtrykker bekymring for definitionen af målgruppen.

Børne- og Socialministeriets overvejelser

Som nævnt i Børne- og Socialministeriets kommentar til de generelle bemærkninger fra høringsparterne udspringer lovforslaget af den politiske aftale om en handlingsplan til forebyggelse af vold på botilbud (satspuljeaftalen for 2017), som blev indgået på baggrund af en række tragiske sager med drab, overgreb og vold på botilbud.

Udgangspunktet for lovforslaget er således et politisk ønske om at sikre et miljø på landets botilbud, som er forsvarligt både i forhold til den sociale indsats, der leveres på botilbuddene, og sikkerhedsmæssigt for såvel beboere som personale.

Med lovforslaget gives adgang til i særlige tilfælde, og når visse betingelser er opfyldte, at optage en beboer på et botilbud uden samtykke. Der er tale om et indgribende redskab, hvilket er søgt afgrænset i definitionen af de kriterier, der skal være opfyldt for, at redskabet kan finde anvendelse, herunder i definitionen af målgruppen.

Børne- og Socialministeriet udfolder på baggrund af høringssvarene i bemærkningerne til lovforslaget, hvad der karakteriserer målgruppen, herunder målgruppens adfærd, samt giver eksempler herpå.

Ad 2 om specifikke betingelser

Første høring

Flere høringsparter har kommenteret kriterierne for optagelsen uden samtykke i § 129 a, stk. 1, herunder kriteriernes tydelighed. Fx efterspørger SIND og Bedre Psykiatri generelt tydeligere og mere veldefinerede kriterier, mens Danske Handicaporganisationer, Socialpædagogerne og Danske Regioner mere specifikt efterlyser en nærmere definition af kriteriet i bestemmelsens nr. 1 om at udvise "særligt truende eller chikanerende adfærd".

Bedre Psykiatri har i sit høringssvar endvidere fremsat ønske om, at kriteriet angående det nye tilbuds egnethed skærpes (nr. 3), og at misbrug bør indgå som et kriterium.

LOS bemærker, at det bør tydeliggøres, at bestemmelsen alene bør finde anvendelse, såfremt det ikke har været muligt at motivere borgeren til samtykke.

Anden høring

Flere høringsparter har forsat kommenteret kriterierne for optagelsen uden samtykke i § 129 a, stk. 1, herunder kriteriernes tydelighed. Fx påpeger Selveje Danmark og Socialpædagogernes Landsforbund, at chikanerende adfærd fremstår uklart og ikke i sig

selv bør kunne begrunde en tvangsmæssig flytning, mens Dansk Selskab for Psyko-social Rehabilitering er bekymret for, hvornår det er tilstrækkeligt klart, at den hidtidige indsats ikke har leveret tilstrækkelige resultater.

Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det er en forudsætning for anvendelsen af den i lovforslaget foreslåede indgrebsmulighed, at mindre indgribende foranstaltninger altid anvendes, hvis de er tilstrækkelige.

Flytning af en person fra et bosted og optagelse uden samtykke i et andet bestemt tilbud skal efter den foreslåede bestemmelse udøves så kortvarigt og skånsomt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulempe. Det betyder herunder, at selve flytningen, det vil sige fuldbyrdelsen af afgørelsen, skal være kortvarig.

På baggrund af høringssvarene fra første høring præciserer og uddyber Børne- og Socialministeriet i lovforslagets bemærkninger, hvad der menes med farlig, truende eller chikanerende adfærd. Herunder udfolder Børne- og Socialministeriet en karakteristik af målgruppen og dennes adfærd.

På baggrund af høringssvarene fra anden høring vil Børne- og Socialministeriet i den kommende vejledning yderligere uddybe og præcisere, hvad der menes med chikanerende adfærd. Endvidere er der tilføjet i selve lovtæksten, at der er tale om en særligt chikanerende adfærd.

Det er desuden tilføjet i selve lovtæksten, at indgrebet i det enkelte tilfælde skal være absolut påkrævet i forhold til at opnå formålet med lovforslaget. I bemærkningerne til et revideret lovforslag er det ligeledes præciseret, at indgrebet skal overholde gældende proportionalitetsprincip. Det vil sige, at indgrebet til enhver tid skal stå mål med det, der er årsagen til indgrebet og det, der ønskes opnået for den enkelte borger.

Endvidere er det på baggrund af første høring blevet præciseret i § 129 a, nr. 4, at det skal godtgøres, at det nye botilbud, som borgeren efter lovforslagets indgrebsmulighed flyttes til, skal imødekomme den pågældendes støttebehov og i højere grad end det tidligere botilbud kunne afhjælpe personens udfordringer.

Ad 3 om den tidligere bolig

Første høring

Flere af høringssparterne, herunder SIND, Rådet for Socialt Udsatte og Danske Handicaporganisationer, har kommenteret lovforslagets bemærkninger om flytning af borgere fra private boliger og efterspurgt en tydeliggørelse af den foreslåede ordning herom i henhold til, hvordan dette skal forstås.

KL har ligeledes i sit høringssvar adresseret behovet for en tydeliggørelse af, hvilke boliger en borger kan flyttes fra, og har i den forbindelse fremsat ønske om, at der sikres en hjemmel til at opsiges borgerens nuværende bolig (uanset hvilken det er).

Danske Regioner har i sit høringssvar spurgt ind til servicelovens § 111, stk. 2, og sammenhængen mellem nærværende lovforslag og denne bestemmelse. Servicelovens § 111 slår fast, at boformer efter serviceloven ikke er omfattet af lejelovgivningen.

Anden høring

Selveje Danmark påpeger, at borgere efter gældende regler allerede i dag kan udskrives fra et tilbud efter § 107, som ikke længere opfylder borgerens behov for hjælp og støtte, og i stedet blive indskrevet i et andet tilbud.

Børne- og Socialministeriets overvejelser

På baggrund af hørings svarene fra første høring er det præciseret i bemærkningerne til et revideret lovforslag, at der med forslaget alene kan ske flytning uden samtykke fra et botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108 til et bestemt botilbud efter servicelovens § 108. Det har ikke været hensigten med lovforslaget, at borgere med dette forslag skulle kunne flyttes fra en privatbolig og optages uden samtykke i et botilbud.

Det bemærkes endvidere, at boformer efter serviceloven ikke er omfattet af lejelovgivningen, jf. servicelovens § 111, og at der ikke med dette lovforslag sker ændringer heri.

Endeligt bemærkes det, at der efter gældende regler alene kan ske optagelse i særlige botilbud uden samtykke efter servicelovens § 129. Magtanvendelsesreglerne skal således anvendes, såfremt en kommune ønsker at optage en borger uden samtykke i et botilbud. Servicelovens § 129 om optagelse i særlige botilbud uden samtykke giver ikke mulighed for at flytte en borger uden samtykke på baggrund af, at vedkommende er til fare for eller udviser særligt truende eller chikanerende adfærd over for andre.

Ad 4 om afgrænsning af bestemte botilbud

Første høring

Med udkastet til lovforslaget, som det er sendt i høring, har der været lagt op til, at optagelse i botilbud uden samtykke for den angivne målgruppe har kunnet ske på botilbud efter servicelovens §§ 107 og 108. Flere høringsparter har kommenteret denne afgrænsning. LOS bifalder afgrænsningen, mens Socialchefforeningen og KL ønsker en udvidelse, så bestemmelsen også omfatter muligheden for at optage beboerne i botilbud efter almenboliglovens § 105 uden samtykke. Socialchefforeningen har dog samtidig stillet spørgsmålstegn ved, om definitionen af målgruppen hænger sammen med en visitation til et § 107-tilbud.

Anden høring

Med det reviderede udkast til lovforslaget, som er sendt i anden høring, er det indsnævret, at muligheden for at optage uden samtykke alene omfatter optagelse i tilbud efter servicelovens § 108. Flere høringsparter har kommenteret denne afgrænsning. Fx bifalder SIND afgrænsningen, mens Selveje Danmark og KL ønsker en udvidelse, så bestemmelsen også omfatter muligheden for at optage beboere efter almenboliglovens § 105 og servicelovens § 107 uden samtykke.

Selveje Danmark har endvidere haft kommentarer til suspendering af det frie valg for målgruppen, herunder at dette udgør et væsentligt indgreb i den enkelte borgers selvbestemmelsesret.

Børne- og Socialministeriets overvejelser

På baggrund af hørings svarene vurderer Børne- og Socialministeriet, at det af hensyn til den identificerede målgruppes funktionsevne og behov for socialfaglige indsatser er relevant at indsnævre muligheden til alene at omfatte tilbud efter servicelovens § 108. Dette er således ændret i lovforslagets § 129 a og tilhørende bemærkninger.

Under hensyn til målgruppen for bestemmelsen, jf. afsnit nr. 2 og herunder kriteriet om, at borgeren skal have en varig og betydelig nedsat funktionsevne som følge af en sindslidelse, er det endvidere Børne- og Socialministeriets vurdering, at muligheden for at flytte en borger uden samtykke bør begrænses til udelukkende at omfatte tilbud efter serviceloven, idet et tilbud efter almenboliglovens § 105 forudsætter, at en borger evner at varetage både de rettigheder og forpligtelser, der følger af lejelovens bestemmelser. Der foretages på denne baggrund ikke en udvidelse af de i lovforslaget omfattede boformer.

For så vidt angår borgerens ret til frit valg af botilbud i forbindelse med optagelse uden samtykke på et tilbud efter § 108, vil børne- og socialministeren i henhold til lovforslaget blive bemyndiget til i en bekendtgørelse at fastsætte nærmere regler for, i hvilket omfang bestemmelsen i § 108, stk. 2, om frit valg af boform skal finde anvendelse for personer, der optages i særlige botilbud uden samtykke efter § 129 a. Det bemærkes i den forbindelse at bekendtgørelsen vil blive sendt i ekstern høring. Hensynet til såvel borgeren som øvrige beboere og personale tilsiger, at der udvælges et bestemt botilbud, der vurderes bedre egnet end det botilbud, som borgeren aktuelt er visiteret til, til at imødekomme borgerens støttebehov og til at forebygge og håndtere den farlige, truende eller chikanerende adfærd. For at kunne udvælge et bestemt og særligt egnet botilbud er der derfor behov for, at kommunalbestyrelsen i de her særlige tilfælde ikke skal iagttage reglerne om frit valg.

Ad 5 om krav til indstilling til Statsforvaltningen

Første høring

Med udkastet til lovforslaget, som det er sendt i høring, har der været lagt op til, at kommunalbestyrelsens indstilling til Statsforvaltningen om optagelse i botilbud uden samtykke skulle følge den eksisterende § 131 i serviceloven om indstilling til optagelse uden samtykke efter servicelovens § 129, dog med tilføjelsen af et nyt stk. 3, hvori der blev fastsat særlige krav til den redegørelse, som skal vedlægges en indstilling efter § 129 a.

Flere høringsparter har fremsat ønske om en mere udtømmende liste over, hvilken dokumentation der skal vedlægges i indstillingen til Statsforvaltningen. Herunder har FOA i sit høringssvar adresseret behovet for, at der i indstillingen til Statsforvaltning beskrives, hvilke tiltag til misbrugsbehandling der har været, såfremt den pågældende borger er i målgruppen herfor, samt en beskrivelse af, hvordan et eventuelt misbrugsproblem skal adresseres på et nyt botilbud.

Desuden har Socialpædagogerne anbefalet, at VISO inddrages i sager forud for en indstilling til Statsforvaltningen med henblik på at rådgive om, hvordan indsatsen kan tilrettelægges for at imødekomme borgerens behov.

I øvrigt har der med lovforslaget, som det er sendt i høring, været lagt op til, at kommunalbestyrelsen ved indstilling om flytning skal anmode Statsforvaltningen om at beskikke en værge efter værgemålsloven. Dette har givet anledning til flere kommentarer fra høringsparterne, herunder at det er uklart, hvornår der er brug for, at en borger bliver beskikket en værge (Danske Regioner og Statsforvaltningen), om en værge skal kunne anvendes til at skrive under på lejekontrakter (såfremt loven også kom til at omfatte flytning til botilbud efter almenboliglovens § 105) (KL og Socialchefforenin-gen).

Ankestyrelsen har desuden i sit høringssvar bemærket, at spørgsmålet om beskikkelse af værge kan være relevant i forbindelse med opkrævning af egenbetaling og klage over kommunens fastsættelse af egenbetaling.

Anden høring

På baggrund af høringssvarene ved første høring er der i det reviderede lovforslag, som er sendt i anden høring, indsat en ny selvstændig bestemmelse § 131 a om indstillingen til Statsforvaltningen. Flere høringsparter, herunder Statsforvaltningen og KL, finder denne ændring positiv og hensigtsmæssig.

Endvidere har blandt andet Statsforvaltningen og LOS (de sociale private tilbud) fremhævet, at det er hensigtsmæssigt, at der efter det reviderede lovforslag ikke længere skal ske automatisk anmodning til Statsforvaltningen om værgebeskikkelse. Endelig vil processen for en eventuel værgebeskikkelse blive uddybet i en kommende vejledning.

Børne- og Socialministeriets overvejelser

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering, at det ikke er muligt eller hensigtsmæssigt at give en udtømmende liste over den nødvendige dokumentation, som skal vedlægges indstillingen til Statsforvaltningen. Der vil være tale om, at der skal foretages en samlet faglig vurdering af den konkrete borgers situation og udfordringer i forbindelse med en eventuel anvendelse af den foreslåede indgrebsmulighed. Heraf følger også, at det vil afhænge af den konkrete borgers adfærd, situation og behov, hvilken dokumentation der er relevant og nødvendig i forhold til den konkrete indstilling.

Det er på baggrund af høringssvarene fra første høring uddybet i lovforslagets bemærkninger, hvilke dokumenter det typisk vil kunne være relevant at inddrage i forbindelse med indstillingen til Statsforvaltningen.

For så vidt angår forslaget om at inddrage VISO i sager om flytning uden samtykke, bemærkes det, at kommunerne allerede i dag har mulighed for at kontakte VISO i sager, hvor en borger ikke trives på et botilbud, og hvor den socialfaglige indsats ikke er dækkende for borgerens behov. Det er på den baggrund tilføjet bemærkningerne i det reviderede lovforslag, at man også i sager om flytning uden samtykke efter dette lovforslag, hvor man har brug for supplerende faglig viden, altid kan søge rådgivning og sparring hos VISO.

For så vidt angår spørgsmålet om væргеbesikkelse er det Børne- og Socialministeriets opfattelse, at mange i målgruppen vil modsætte sig flytning uden samtidig at mangle evnen til at give et informeret samtykke. På den baggrund vil der typisk ikke være grundlag for væргеbesikkelse efter værgemålslovens § 5, fordi den pågældende ikke er omfattet af personkredsen.

På baggrund af høringssvarene vurderer Børne- og Socialministeriet således, at det er uhensigtsmæssigt at videreføre reglerne om blandt andet væргеbesikkelse efter servicelovens § 131.

Der er i det reviderede lovforslag i stedet indført en ny bestemmelse om de specifikke krav til kommunalbestyrelsens indstilling til Statsforvaltningen om optagelse uden samtykke i et bestemt tilbud efter servicelovens § 108 i relation til den omfattede målgruppe. Her indgår det blandt andet, at kommunalbestyrelsen ikke automatisk skal anmode om væргеbesikkelse, sådan som det gælder efter den gældende § 131, hvorefter kommunalbestyrelsen i de tilfælde, hvor borgeren ikke har en væрге, har pligt til at anmode herom. I stedet vil der i en ny § 131 a blive tale om, at kommunalbestyrelsen i det konkrete tilfælde skal vurdere behovet herfor.

Det bemærkes i øvrigt, at reglerne om egenbetaling, jf. Bekendtgørelse om betaling for botilbud m.v. efter servicelovens kapitel 20 (nr. 1387 af 12/12/2006), er uændrede. Dertil kommer, at de borgere, der kan flyttes efter den foreslåede indgrebsmulighed i et revideret lovforslag, allerede vil være omfattet af reglerne om egenbetaling, idet de flyttes fra et botilbud til et andet efter serviceloven.

Ad 6 om forholdet til Danmarks internationale forpligtelser

Første høring

Institut for Menneskerettigheder bemærker, at Børne- og Socialministeriet ikke ses at have gjort sig overvejelser om, hvorvidt lovforslaget er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, herunder FN's Handicapkonvention og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention.

Flere høringsparter efterlyser overvejelser om nødvendigheden og proportionaliteten i forhold til, at der er tale om et indgreb i personers selvbestemmelsesret.

Anden høring

Flere høringsparter har forsat kommentarer til lovforslagets forhold til Danmarks internationale forpligtelser, herunder har Bedre Psykiatri og Institut for Menneskerettigheder udtrykt bekymring i forhold til, hvorvidt lovforslaget er foreneligt med FN's Handicapkonvention, herunder særligt forbuddet med forskelsbehandling af personer med handicap i konventionens artikel 5.

Børne- og Socialministeriets bemærkninger

Børne- og Socialministeriets overvejelser om lovforslagets forhold til Danmarks internationale forpligtelser fremgår ikke af lovforslagets bemærkninger. Det har blandt andet givet anledning til, at flere høringsparter har haft bemærkninger til de menneskeretlige konsekvenser af lovforslaget.

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering, at lovforslaget er i overensstemmelse med Danmarks internationale forpligtelser, idet der blandt andet er lagt vægt på at afgrænse målgruppen væsentligt og sikre, at indgrebsmuligheden står proportionelt i forhold til både årsagen til indgrebet og formålet med indgrebet i forhold til den konkrete borger. Herunder er der endvidere lagt vægt på, at en borger, som indgrebsmuligheden kan blive relevant over for, skal sikres et tilbud, der ikke alene imødekommer borgerens behov for hjælp og støtte, men som også vurderes i højere grad at kunne afhjælpe borgerens udfordringer.

Det er Børne- og Socialministeriets opfattelse, at den foreslåede ordning er nødvendig og egnet i forhold til at forebygge vold på botilbud og til at sikre, at både den pågældende beboer og de øvrige beboere på botilbuddet kan modtage den hjælp og støtte, der er formålet med opholdet, herunder at personalet har gode og sikre rammer for at levere den sociale indsats. Der er i den forbindelse lagt vægt på, at det er en klar forudsætning for forslaget anvendelse, at mindre indgribende foranstaltninger anvendes, hvis de vurderes tilstrækkelige. En flytning af en beboer fra et botilbud med optagelse i et andet uden samtykke skal efter den foreslåede bestemmelse på samme vis som efter de gældende regler for flytning uden samtykke udøves så skånsomt og kortvarigt som muligt og med størst mulig hensyntagen til den pågældende og andre tilstedeværende, således at der ikke forvoldes unødigt krænkelser eller ulemper.

Dertil kommer, at der er stillet klare krav til den kommunale indstilling til statsforvaltningen i forhold til, at såvel beboerens adfærd som den hidtidige indsats for at imødekomme beboerens behov kan dokumenteres. Og endelige etableres der en klageadgang og adgang til domstolsprøvelse, der vurderes at stå mål med indgrebsmuligheden i forhold til at sikre beboerens retssikkerhed.

Flytning af en beboer uden samtykke er et væsentligt indgreb i selvbestemmelsesretten og den enkelte beboers retssikkerhed. Ministeriet vurderer derfor, at det endvidere er afgørende, at der opstilles klare kriterier, så bestemmelsen udelukkende anvendes i særlige tilfælde, herunder når hjælp, socialpædagogisk bistand og øvrige indsatser ikke har været tilstrækkelige til at forebygge den farlige, truende eller chikanerende adfærd, og hvor det ikke har været muligt at motivere den pågældende til frivilligt at flytte.

På baggrund af høringssvarene fremhæves og tydeliggøres i lovforslaget proportionalitetsprincippet i forhold til den konkrete indgrebsmulighed, som lovforslaget indebærer. Dertil vil det blive præciseret, at en borger, der flyttes uden samtykke, skal sikres et tilbud, der modsvarer borgerens behov og kan afhjælpe borgerens udfordringer. Og endelig vurderes den etablerede klageadgang at sikre borgerens retssikkerhed. Dette skal sikre, at lovforslagets formål og rækkevidde tydeliggøres i relation til Danmarks internationale forpligtelser.

Ad 7 om klageadgang

KL og LOS kommenterer begge sagsbehandlingstiden i forbindelse med klager ud fra en forståelse af, at der kan være tale om akutte situationer, ligesom Danske Regioner foreslår en tidsfrist for sagsbehandlingen i Ankestyrelsen.

Børne- og Socialministeriets bemærkninger

På baggrund af hørings svarene vil Børne- og Socialministeriet præcisere i reviderede bemærkninger til lovforslaget, at det ikke er hensigten med forslaget, at det skal finde anvendelse ved akut opståede situationer på botilbud. I akut opståede situationer skal almindelig procedure følges, herunder kontakt til politiet m.fl.

Det er Børne- og Socialministeriets vurdering, at den etablerede klageadgang og procedure vedrørende indstilling til Statsforvaltningen og efterfølgende mulighed for klage over afgørelsen til Ankestyrelsen er nødvendig i forhold til at sikre den pågældende borgers retssikkerhed. Hensynet bag den foreslåede klageadgang er netop at sikre, at indgrebsmuligheden over for en borger ikke akut kan bringes i anvendelse, ligesom klageadgangen skal sikre, at borgeren har mulighed for at klage og få medhold, inden indgrebsmuligheden konkret er bragt i anvendelse.

På baggrund af hørings svarene fra første høring er det gjort tydeligere i bemærkningerne til lovforslaget, at Statsforvaltningen efter retssikkerhedslovens § 72, stk. 5, har mulighed for at ophæve den opsættende virkning og iværksætte flytningen straks efter Statsforvaltningens afgørelse, såfremt at særlige forhold gør det påkrævet.

Ad 8 om evaluering

Danske Regioner og Socialpædagogerne opfordrer til, at der følges op på lovforslaget i forhold til, hvor ofte muligheden for at flytte en beboer uden samtykke anvendes.

Børne- og Socialministeriets overvejelser

Hertil bemærker Børne- og Socialministeriet, at det ikke indgår i den politiske aftale, at der skal ske evaluering af bestemmelsen. Børne- og Socialministeriet vil følge op på ordningen efter 3 år.